

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE – LJUBLJANA

ALMA M. KARLIN: SAMOTNO POTOVANJE

Podatki o knjigi

- Naslov: Samotno potovanje v daljne dežele
- Podnaslov: Tragedija ženske
- Avtorica: Alma M. Karlin
- Spremljena beseda: Marijan Pušavec
- Prevajalka: Mateja Ajdnik Korošec
- Urednika: Matija Remše in dr. Tanja Ozvatič
- Velikost: 135 mm x 210 mm
- Vezava: trda s ščitnim ovitkom
- Število strani: 440
- ISBN: 978-961-278-496-6
- Cena: 23,50 EUR
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2020 (četrti natis)

Kontakt

Uredništvo

T 03 426 48 00

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Sto let od Alminega potovanja

Alma Maximiliana Karlin, po rodu Celjanka, je bila svetovna popotnica, poliglotka, ljubiteljska etnologinja, biologinja itd. Študijsko potovanje okrog sveta, ki ga je nameravala opraviti v treh letih, je trajalo približno trikrat toliko. Srečanja in spoznanja so se ji vtisnila v dušo in jo preoblikovala za vse življenje. Ker ni hitela, kakor se nam dogaja danes, ampak je potovala v »človeškem ritmu«, si je v vseh deželah našla čas, da se je vživela v dušo domačinov, spoznala njihove notranje stiske in napetosti in jih nakazala že v potopisih, poglobljeno pa jih je opisala v svojih literarnih delih. Samotno potovanje sto let po njenem odhodu v svet med bralce prihaja v četrtem natisu in nam izrisuje fascinanten podvig nenavadne ženske, ki je z vizijo, hotenjem, znanstveno radovednostjo, voljo, disciplino in talentom uresničila sebe.

V prvem delu pisateljičinega popotnega dnevnika, zapisanega leta 1929, spremljamo Almine osebne izkušnje in težave, s katerimi se je kot ženska, ki je potovala sama, spoprijemala od 24. 11. 1919, ko se je iz Celja podala na študijsko potovanje, pa do začetka njenega pustolovskega otoškega življenja, ko se jeseni 1924 odpravi na otočje Fidži. Tukaj se prvi del potovanja, ki ga je Karlinova opisala v *Samotnem potovanju*, konča.

Iz zapuščine Alme Karlin (NUK) je razvidno, da je *Samotno potovanje* zasnovala kot trilogijo že kmalu po vrnitvi domov (1928). Prvi del *Samotno potovanje* je izšel z letnico 1930 pri založbi Köhler, v slovenskem prevodu vsebinsko nekoliko okrnjeno (Meta Sever, Mladinska knjiga) leta 1969, a ostane takrat brez večjega odmeva; nato Celjska Mohorjeva družba izda tri natise (2006, 2007, 2020). Svoja doživetja z južnopacifiških otokov Alma opiše v drugem delu *Urok Južnega morja* (Celjska Mohorjeva družba, 1996), kot zadnji del trilogije pri Mohorjevi izide še *Doživeti svet. Usoda ženske*.

Samotno potovanje je bilo prevedeno tudi v angleščino in finščino. Izid je sprožil veliko zanimanje med bralci, ki so želeli Almo srečati ali jo poslušati v živo, zato je 1930–1933 opravila serijo predavanj in javnih branj po Evropi. Njena popularnost je narasla do take mere, da so po Nemčiji, Avstriji in Švici, kakor poročajo različni viri, ustanavljali t. i. »klube ljubiteljev Alme Karlin«. Popolnoma drugače je bilo v njeni domovini.

Vrnitev v rodno Celje je bila za Karlinovo razočaranje. V časopisu celjskih Nemcev *Cillier Zeitung* je napovedala svoj prihod, zato je na tihem pričakovala slavnostni sprejem, belo oblečene deklice s šopki rož, slavolok, obraze ljubih prijateljev ..., celjska železniška postaja pa je samevala v sivem jutru, pobeljenem s svežim snegom ... V slovenskem časopisju tistega časa so sicer omenjali podvig Celjanke, vendar nobena slovenska literarna revija ni prinesla poročila, kaj šele kakšne recenzije o njenih uspešnicah. Karlinova je bila bržkone prevelika atrakcija in prelahko čtivo (verjetno zato, ker so v njem uživale množice bralcev), da bi se z njim javno utegnili ukvarjati filozofsko naravnani književni recenzenti. Zato je svoj prostor našla v popularnih revijah in časopisih in bržkone se je zaradi tega prijela nalepka modne, eksotične pisateljice – za ženske. Predsodek, da je ženska in, še huje, Slovenka, ki piše v nemščini, jo je med slovenskim občestvom za desetletja »zakopal«.

Samotno potovanje v daljne dežele ni klasičen potopis, v katerem bi avtorica »izstopila« iz sebe in z znanstveno faktografijo opisovala svet. Zaradi tega pristopa Almino pisanje še danes deluje moderno; ker je hkrati izkušnja ženske z visoko razvito zavestjo o sebi, svojem spolu in o ustroju sveta, je njeno pisanje še toliko bolj sodobno in nagovarja bralca tudi z drugimi registri, ne samo reportažno-potopisnimi.

O avtorici

Alma Maksimiljana Karlin (12. oktober 1889, Celje – 14. januar 1950, Pečovnik pri Celju) se je rodila slovenskim staršem, njena mama je izhajala iz narodno zavedne družine prvega slovenskega notarja v Celju, Miheljaka, oče je bil slovenskega rodu s koreninami domnevno plemiškega izvora v Italiji. Mama Vilibalda je bila učiteljica na nemški dekliški šoli, Almin oče Jakob Karlin je bil upokojen avstroogrski major. Pri Karlinovih doma so govorili nemško in Almo vzgajali ob nemških zgledih iz zgodovine, književnosti in glasbe. Za Almo je bilo vprašanje narodnosti brez pomena. Potni list je sicer imela od Kraljevine SHS, a kadar je bilo treba, se je predstavila kot Avstrijka – drugače pa bi lahko rekli, da se je imela za državljanko sveta. Govorila in pisala je v nemškem jeziku. Srednjo šolo je končala v Gradcu, nato se je odločila za študij jezikov (angleščine, francoščine, latinščine, italijanščine, norveščine, danščine, ruščine in španščine) v Londonu. 1914 se je umaknila na Švedsko in Norveško, v Celje se je vrnila 1918 in ustanovila šolo za tuje jezike. 1919 se je odpravila na pot okoli sveta in prepotovala Južno Ameriko in Severno Ameriko, Daljni vzhod, Tihomorske otoke, Avstralijo, Novo Zelandijo in Jugovzhodno Azijo. Njeni zbirateljski predmeti so shranjeni v Pokrajinskem muzeju Celje. Med drugo svetovno vojno je imela težave, ker je bila »hkrati antinacistka in antikomunistka«. Pokopana je na Svetini nad Štorami.

Odlomki iz knjige

Hodila sem in hodila. Tropsko sonce je še pripekalo z vso močjo. Z zatilja, ki mu klobuk ni nudil zadostne zaščite, mi je trgalo kožo; ožgalo mi je gole roke, da je postala rdeča koža mehurjasta, žgoči pesek pa je zažgal podplate mojih čevljev in nazadnje moja stopala, kar je bilo veliko bolj neprijetno. Skozi nogavice sem čutila vroče žarčenje tal, sončni žarki so me zbadali kakor tisoč žgočih igel in vedno znova sem morala privzdigniti klobuk, da sem si ohladila možgane. V klobuk sem položila zeleno listje, kar je blagodejno vplivalo na glavo in jo varovalo. Vse to trpljenje pa je bilo ničevno v primerjavi z duševnimi mukami, ki so me razjedale. Ne le, da sem prvič hodila povsem sama skozi del pragozda – sama sem hodila kot belka skozi divjo deželo. Iz bližnje goščave, ki je zastirala vsak pogled, bi lahko skočil majhen leopard, lahko bi se stegnil udav ali planil tropski medved; v peščenih luknjah so lahko bili skriti gadi in kdo ve, če se s hribov v notranjosti ne bodo spustili divji Indijanci, da si iz varne razdalje ogledajo parnik? Iz goščave bi lahko vame izstrelili puščico, lahko bi me napadli s svojimi kopji in – kar je najhuje – na samotni poti bi lahko naletela na mešanca. Ob tej misli sem spontano segla po bodalu v svoji torbi. (Strani 170–171)